

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Tuotehyväksyntä tulevaisuudessa

Risto Mäkinen, rakennusneuvos
Kehittämisohtaja, ympäristöministeriö
risto.makinen@vyh.fi

Rakennustuotteiden sisämarkkinoiden avautuminen alkaa käytännössä toteutua, kun ensimmäiset CE-merkityt tuotteet tulevat markkinoille. Uudessa maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) on säädetty, että rakennuskohteiden on täytettävä olennaiset mm. turvallisuuteen liittyvät tekniset vaatimukset, joiden kautta tuotteiden kelpoisuutta (vaatimuksenmukaisuutta) arvioidaan. Ympäristöministeriössä on meneillään MRL:ia täydentävän, rakennustuotteita koskevan lainsäädännön valmistelu.

Tämän artikkelin pohjana ovat ympäristöministeriön ja Rakennustuoteallisuus RTT ry:n välillä käydyt keskustelut ja niissä esille tulleet kysymykset.

1. Suomeen tullaan säätämään laki rakennustuotteiden hyväksymisestä. Millaisia säännöksiä on odotettavissa ja mikä on CE-merkinnän merkitys rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa?

Rakennustuotteiden tuotehyväksyntä perustuu 1.1.2000 alkaen uuden maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 152 §:ään. Lakiin on otettu rakentamisen ohjauksessa tarvittavat perussäännökset rakennustuotteen ominaisuuksista. Lain perusteluissa ja eduskuntakäsittelyn aikana todettiin, että rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta sekä tähän liittyvistä arviointi- ja hyväksymislaitoksista säädetään erikseen asiasta annettavalla lailla ja ase- tuksella. Toistaiseksi toimitaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osan A3 mukaisesti.

MRL:n ollessa valmistelun loppusuoralla vuonna 1998 ympäristöministeriössä todettiin, että ottaen huomioon silloin valmisteilla olleen julkisuuslainsäädännön ja 1.3.2000 voimaan tulleen uuden perustuslain, erillinen laki tuotehyväksynnästä olisi tarpeen. Perustuslaki edellyttää nykyistä täsmällisempää säätelyä mm. annettaessa yksityisille laitoksille viranomaistehävien luonteista päätösvaltaa. Myös uudet julkisuus- ja salassapitosäädökset on otettava huomioon lain tasolla tuotehyväksyntäsäännöstös- sä.

Ennakoarvio on, että uusi laki rakennustuotteiden hyväksynnästä pääosin täsmentää tuote-

teollisuuden kannalta nykyistä käytäntöä, mutta säännökset kootaan yhden sateenvarjon alle ja ne ovat entistä selkeämpiä. Hyväksyntää edellyttävien laitosten osalta tullee nykyistä tarkempia vaatimuksia.

Lain pääkohdat ovat:

- CE-merkinnän edellytykset, mm. vaatimustenmukaisuuden osoittaminen
- tyyppihyväksytyt rakennustuotteet
- rakennustuotteen laadun varmistaminen rakennustyön yhteydessä
- varmennetut käyttöselosteet
- hyväksyntään osallistuvia laitoksia koskevat vaatimukset.

CE-merkintä ei ole rakennustuotteen markkinoille saattamisen edellytys eikä myöskään edellytys sen käyttämiseen rakentamisessa. Valmistaja voi varustaa rakennustuotteen CE-merkillä, kun säädetyt edellytykset ovat olemassa. CE-merkki on ainoa kaikissa jäsenmaissa hyväksytyt tuotehyväksyntäjärjestelmä. Rakennuttaja voi luonnollisesti asettaa ankarampiakin vaatimuksia ja tähän käyttöön on mm. Saksassa syntymässä oma laatumerkinsä.

2. Näkeekö ympäristöministeriö tarvetta valmistella rakennusalan säätelyn laillisen pohjan laajentamista myös muille alueille kuin talonrakentamiseen? Miten korjausrakentamista säädellään?

Uuden maankäyttö- ja rakennuslain valmistelun yhteydessä käytiin mm. liikenneministeriön kanssa keskusteluja siitä, olisiko tarvetta antaa säädöksiä muuhun kuin talonrakentamiseen käytettävien rakennustuotteiden vaatimuksista. Nykyisessä lainsäädännössä tällaisia vaatimuksia ei ole. Asia lienee liikenneministeriössä vielä joltain osin auki.

Viranomaisen ei ole välttämätöntä antaa määräystasolla säädöksiä kaikista asioista. On kuitenkin huomattava, että milloin viranomaismääräyksiä ei ole, on hanketta koskevia asiakirjoja laadittaessa oltava erittäin huolellisia vaatimustason määrittelyissä. Vaatimustaso voidaan määritellä myös epävirallisten normien kautta.

Ministeriön ”normistrategian” luonnoksessa on tavoitteena arvioida korjausrakentamisen

vaatimustason tarkentaminen esimerkiksi rakentamismääräyksissä. Pohjoismaisessa INSTA-ääneneristysstandardin ehdotuksessa oli ajatukseen, että ääneneristykselle voisi olla erillinen vaatimustaso, joka on vähäisempi kuin uudisrakennuksen taso, mutta taas korkeampi kuin korjauskohteeksi tulevien 1960–70-luvun rakennuskannan silloinen määräystaso. Eli olisi määritelty teknillisistä näkökohdista järkevä toteutustaso. Lämmöneristysvaatimus on toisen tyyppinen asia, sillä eristeen kannalta tuoteominaisuus on lämmönjohtavuus. Eurooppalaiseen tekniseen hyväksyntään (ETA) voi tulla tuotteita tai valmiita rakennusosia, joiden ominaisuuksista testataan mm. lämmöneristävyyttä. Tämän ominaisuuden tulee sitten yhteisesti hyväksytyllä tavalla todettuna täyttää kansallisesti asetettu lämmöneristävyyden vaatimustaso, joka voi olla eri käyttökohteissa erillainen ja joiden vaatimukset voivat jäsenmaiden kesken suuressa poiketa toisistaan.

3. Miten rakentamismääräyskokoelman määräysosissa joudutaan ottamaan huomioon tulevat HEN:t ja ETAG:it?

Eurooppalaiset järjestelmät edellyttävät, että valmistaja esittää tuotteille ominaisuuksia ja osoittaa ne standardeissa sovitulla testillä toteutuneiksi. Vaatimuskennukaisuuden tai ominaisuuksien mukaisuuden toteaminen on yksinkertaisimmillaan valmistajan vakuutuksen varassa. Tarkimmillaan siihen sisältyy kolmannen osapuolen tekemät perusteelliset varmistukset.

Kansallisissa viranomaismääräyksissä voidaan asettaa rakennustuotteelle vaatimuksia rakennuksen tai tilan käyttötarkoituksen mukaan. Eurooppalaiset yhdenmukaistetut standardit ja tekniset hyväksynnät sisältävät tuotteiden ominaisuuksia joko lukuarvoina tai niistä johdettuihin luokkiin. Eurooppalaisten teknisten eritelmiin käyttö ei sinänsä edellytä Suomessa nykyistä runsaampaa viranomaisohjausta. On ymmärrettävää, että sikäli kuin vaatimustasoja viranomaismääräyksiin asetetaan, käytetään niissä eurooppalaisia luokituksia. Esimerkiksi eurooppalainen paloluokitus on vahvistettu komission päätöksellä. Päätös on sikäli jäsenvaltioiden normintantoa sitova, että vaikka jäsenmaat eivät ole velvollisia kansallisiin määräyksiin edellyttämään sen mukaisia vaatimuksia, jäsenmaa ei voi vaatimuksia asettaessaan poiketa hyväksytyistä luokista.

Tuleva harmonisointi lyöntipaalujen tuote-standardi on siinä mielessä mielenkiintoinen, että standardi ei ota riittävästi huomioon maaperäominaisuuksia. Standardin valmistuttua voi eurooppalainen valmistaja asettaa CE-merkin paaluun, joka voi olla niin vähän raudoitettu, ettei se kestä Suomessa paalutustyön aikana. Koska nykyinen minimiraudoitusvaatimus on vain järjestönormissa, voisi olla tarve asettaa tämä

vaatimus uusittavaan määräyskokoelman osaan B3 Pohjarakennus.

Viranomaisen tehtävänä onkin seurata onko, ja missä määrin, määräyksiä täsmennettävä esimerkiksi eräiden vaatimusten vähimmäisarvojen osalta, joita ei ole määräyksissä mainittu ja joita on pidetty itsestäänselvyyksinä.

Rakennustuotedirektiiviä koskevassa jatkotyössä pyritään huolehtimaan, että rakentamisen erityispiirteet, jotka johtuvat Suomen maantieteellisestä sijainnista, ilmastollisista olosuhteista tai eroista elintavoista tai turvallisuuden tasossa, otetaan huomioon eurooppalaisissa järjestelmissä niin, että käyttäjän turvallisuus ja terveys voidaan taata.

4. Onko tulevaisuuden tuotehyväksyntäratkaisu Suomessa sellainen, että CE-merkintä ja tyyppihyväksyntä esiintyvät markkinoilla käsi kädessä? Jääkö tyyppihyväksyntä rinnakkaisena vaihtoehtona voimaan CE-merkinnän tullessa mahdolliseksi?

Suomi seuraa Ruotsin tilannetta tyyppihyväksyntäjärjestelmän purkamisessa. Tällä hetkellä on arvioitu meillä meneteltävän siten, että katsotaan mitä valintoja rakennustuoteollisuus tekee CE-merkin ja tyyppihyväksynnän välillä ja miltä osin tyyppihyväksyntäjärjestelmä tätä kautta jää vähitellen pois käytöstä. On muistettava, että CE-merkin piiriin ei ole toistaiseksi tulossa kaikkia niitä tuotteita, jotka ovat tyyppihyväksynnän piirissä.

5. Miten ilmoitettuna laitoksena toimivat arviointilaitokset todetaan päteviksi? Koska pätevyden toteaminen tapahtuu ja mitkä tahot tulevat Suomessa toimimaan arviointilaitoksina?

Ympäristöministeriö valmistelee rakennustuotteille erillistä tuotehyväksyntälakia ja -asetusta. Ne tulisivat voimaan vuoden 2001 aikana. Siihen asti toimitaan maankäyttö- ja rakennuslain ja rakentamismääräysten mukaisesti. Rakennustuotedirektiivin piiriin kuuluville ilmoitettuille laitoksille on asetettu vähimmäisvaatimukset Suomen rakentamismääräyskokoelmassa.

Ympäristöministeriö on julkaissut erikseen oppaan (Ympäristöopas 21) arviointilaitoksia koskevista vaatimuksista ja velvollisuuksista. Oppaassa selvitetään laitoksia koskevien määräysten sisältöä ja niiden käytännön soveltamista sekä laitosten pätevyden arvioinnissa noudatettavia menettelytapoja. Siinä tarkastellaan myös arviointilaitoksen ja valmistajan välisiä suhteita.

Ympäristöministeriö suosittelee ilmoitettuihin laitoksiksi hakeutuille akkreditoitua EN 45000 -sarjan standardien mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan ole ehdoton edellytys hyväksymiselle ja ilmoittamiselle. Laitoksen tulee kuitenkin kaikissa tilanteissa hankkia FINASin myön-

teinen lausunto pätevydestään asianomaiseen tehtävään.

Koska eurooppalainen harmonisointityö on vielä keskeneräistä, on tarvittava, CE-merkintään liittyvä infrastruktuuri vielä rakenteilla. Ympäristöministeriö on tähän mennessä ilmoittanut alustavasti komissiolle viisi arviointilaitosta rakennustuoterektiivin mukaisiin tehtäviin. Nämä ovat FIMTEKNO Oy, Fortum Power and Heat Oy, SFS-Sertifointi Oy (RTL), VTT Rakennustekniikka ja VTT Yhdyskuntatekniikka.

Arviointilaitoksen lopullinen hyväksyminen ja ilmoittaminen lienee perusteltua vasta silloin, kun ko. tuotetta/tuoteryhmää varten on olemassa tekninen eritelmä (eurooppalainen harmonisointi standardi/eurooppalainen tekninen hyväksyntä).

Ympäristöministeriö tulee hyväksymään kaikki halukkaat ja pätevät laitokset. Samalle tuoteryhmälle voidaan siten hyväksyä useitakin laitoksia, jolloin ylläpidetään tervettä kilpailua laitosten kesken. Tavoitteena tulisi olla, että valmistajat saavat aina halutessaan Suomesta kaikki tarvittavat CE-merkintään liittyvät testaus-, tarkastus- ja varmentamispalvelut.

6. Miten markkinavalvonta on aiottu lakisäätöisenä hallinnoida? Mille viranomaiselle ministeriö antaa markkinavalvonnan toimeenpanon edellyttämien toimeksiannon valvonnan suorittamiseksi ja koska markkinavalvonta on toiminnassa?

Toistaiseksi ei ole ollut tarvetta käynnistää rakennustuotteiden markkinavalvontaa eurooppalaisten teknisten eritelmien puuttuessa. Lainsäädäntöpohja markkinavalvonalle on valmis. Markkinavalvonnasta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ympäristöministeriö. Valvonnan käytännön organisointi ja toimintalinjat ovat suunnitteluvaiheessa.

Markkinavalvonnan käytännön järjestämisessä pyritään ratkaisuun, jolla rakennustuoterektiivin piiriin kuuluvien tuotteiden markkinavalvonta ja muiden vastaavaan tyyppisten tuotteiden markkinavalvonta keskitetään yhdelle ja samalle viranomaiselle. Tämä lienee perusteltua niin hallinnon kuin asiakkaan kannalta. Ympäristöministeriö on näistä lähtökohdista neuvotellut Turvatekniikan keskuksen (TUKES) kanssa markkinavalvonnan operatiivisen toiminnan delegoimisesta TUKESille. Huolehtiinhan TUKES jo nyt hyötysuhdedirektiivissä tar-

koitettujen lämminvesikattiloiden markkinavalvonnasta. Tavoitteena on luoda toimintakykyinen valvontaorganisaatio vuoden 2001 alkuun mennessä.

7. Mitkä ovat näköpiirissä olevat EU:n sisämarkkinoihin liittyvät siirtymäaikasäännökset? Minkälainen on kansallisten viranomais-säästöjen valmistelun aikataulu?

Komissio valmistelee ohjetta rakennustuoterektiivin mukaisten eurooppalaisten tuotestandardien ja muiden hyväksyntöjen käyttööntoimiseksi jäsenmaissa. Tuotestandardit ja tekniset hyväksymisohjeet valmistuvat kukin oman aikataulunsa mukaisesti ja myös valmistelun aikataulu määräytyy eritelmän sisällön ja sen julkistamisen mukaan.

Ensimmäinen harmonisointi rakennussementtejä koskeva tuotestandardi on vahvistettu kesäkuussa 2000. Kansalliset rakentamismääräyskokoelman uudet ohjeet betonirakenteista on vahvistettu lokakuussa 2000 ja niissä on ohjeita eri sementtilaatuojen soveltuvuudesta Suomen olosuhteisiin. Palomääräykset muodostavat oman erityisen ryhmänsä ja kansallisten määräysten uusiminen valmistuu vuonna 2001. Muiden määräysten osalta tilannetta seurataan ja tuotekohdittaisia vaatimuksia sovitetaan tarvittaessa.

Standardien mukaisten rakennustuotteiden CE-merkinnän rinnakkainen käyttö aikaisempien järjestelmien kanssa alkaa, kun komissio ilmoittaa harmonisoidusta tuotestandardista Euroopan virallisessa lehdessä (EVL). Tämä tapahtuu ohjeellisesti 9 kk sen jälkeen, kun kyseisen standardin sisältö on ilmoitettu SFS:lle. Näin CE-merkityt rakennustuotteet pääsevät vapaasti liikkumaan ja käyttöön, ellei erityisiä perusteita ilmene.

Eri järjestelmien rinnakkaiseen käyttöön on varattu ohjeellisesti vuoden ylimenokausi. Sen loppuessa ristiriitaiset standardit jäsenmaissa kumotaan ja jäsenmaiden lainsäädäntö sopeutetaan uusiin standardeihin. Suomen säädöskäytännössä ei juuri viittauksia standardeihin ole, eivätkä muutokset meillä siten ole kovinkaan merkittäviä. Rakennustuotteiden CE-merkintä eurooppalaisen teknisen hyväksynnän (ETA) tietä voi alkaa ohjeellisesti 9 kk kuluttua siitä, kun komissio on toimittanut jäsenmaille valmiit hyväksyntäohjeet. Osa tuotteista on eurooppalaisen järjestelmän ulkopuolella ja niihin sovelletaan voimassa olevaa kansallista menettelyä.